

Az 5. partiumi szabadegyetem résztvevői a csökmői tájház előtt (Mnyknt)

alakította nyelvszokások. A szabadegyetem résztvevői meglátogatták a pompásan felújított zsákai Rhédey-kastélyt, a csökmői faluházat és mesterségek házát, Vészton Sinka István emlékházat, Metykó Gyula festőművész kiállítását, a vésztő-mágori történelmi emlékhelyet (bronzkori emlékek, monostor) és Szeghalmon Túri János magángyűjtő Mundérba bűjt történelem című kiállítását. Másik szakmai kirándulásuk Álmosdra vezetett, ahol Kölcey Ferenc töltötte gyermekkorát – az eredeti, felújított házban kiállítás, a faluban további érdekességek: kovácsműhely, falumúzeum, postai-art kiállítás. Az előadásokat a szabadegyetem résztvevőin kívül berettyóújfalusi érdeklődők is látogatták. Támogató: Nemzeti Kulturális Alap. (Forrás: MNYKNT)

Nyelvészet mindenkinek, avagy Hogyan szabadítsuk ki a nyelvtant az elefántcsonttoronyból?

A tantárgyak kedveltségével foglalkozó több kutatás is kimutatta, hogy a nyelvtan nem tartozik a diákok kedvencei közé: elvontnak, száraznak, nehéznek, unalmasnak és fölöslegesnek tartják. Sőt, a nyelvészetet még a magyar szakra kerülők többsége sem szereti igazán. A nyelvtan negatív megítélésében több tényező is szerepet játszik. Az egyik az ismeretek szabály alapú tanítása, amelynek során a nyelv és a nyelvhasználat szabályait általában nem felfedeztetik a diákokkal, hanem megtanultatják velük. Így a diákok nehezen tudnak közvetlen kapcsolatot találni a tananyag és a valós nyelvhasználat közt. Emiatt a nyelvtanórák anyaga a tanulók számára nem tűnik hasznosíthatónak, s a nyelvvel való foglalkozást öncélúnak, életidegennek érzik. Ezt az érzést még az is fokozza, hogy a magyarórák többségét az irodalom teszi ki, nyelvtanórákon pedig főként célirányosan a dolgozatokra, illetve az érettségire való felkészítés folyik, emiatt nem marad idő az érdekes összefüggések felfedezésére, valamint a valós nyelvi adatok és a saját gyűjtésű hétköznapi példák elemzésére.

Ám a nyelvtant és a nyelvészetet könnyedén meg lehet szeretetni a diákokkal. Ehhez csupán arra van szükség, hogy minél életszerűbb, érdekesebb és humorosabb példákat (pl. filmsorozatok párbeszédeit, blogok és vlogok szövegét, reklámokat, újságcikkeket, dalszövegeket, vicceket, mókéket) vigyünk be az órákra az

egy-egy nyelvi jelenségek és a nyelvi rendszer összefüggéseinek a bemutatásához. Ha így teszünk, akkor igenis ki tudjuk szabadítani a nyelvtant az elefántcsonttoronyból. Ebben nyújthat segítséget a YouTube-on található **Nyelvészet mindenkinek** csatorna.

A csatornán rövid, tudományos-ismeretterjesztő és az oktatást segítő videók találhatók, amelyek a nyelvészet számos területét érintik. Vannak mondatelemzéssel, a mondat aktuális tagolásával, a modalitással foglalkozó videók, stilisztikai tárgyú, például az alakzatokat és a szóképeket tárgyaló anyagok, a redundanciajelenségeket és a tölteléksszavakat bemutató videók, de a reklámok kommunikációs stratégiái, a manipuláció eszközei és a mémek is előkerülnek a témák közt. Emellett irodalmi művek, például a Harry Potter nyelvészeti elemzése is megtalálható az oldalon. A csatornára minden héten vasárnap új videó kerül ki, így az újabb tartalmakért érdemes feliratkozni a csatornára, és feliratkozás után megnyomni a csengő gombot, hogy az érdeklődők azonnal értesítést kaphassanak az új videókról.

A Nyelvészet mindenkinek csatorna videói szemléletmódjuknál és változatos példaanyaguknál fogva talán segíthetnek a nyelvtan tanításának életszerűvé tételében. Nyelvésztként és egyetemi oktatóként fontosnak tartom a tudományos ismeretterjesztést, s a csatornával a tanárok munkájának megkönnyítése, valamint a diákok hiteles információval való ellátása mellett az a célom, hogy megmutassam: a nyelvészet nem száraz, unalmas, elefántcsonttoronyba zárt tudomány, hanem izgalmas, logikus, számos érdekességet és humoros jelenséget rejtő terület, amely mindenki számára tartogat felfedeznivalót. A csatorna elérhetősége: <https://www.youtube.com/c/Nyelvészetmindenkinek>. (Schirm Anita)

Négyszáz új magyar szó született a karanténban

A 2020 elején megjelent koronavírus-járvány hatására számos új kifejezés bukkant fel a nyelvben, vagy éppen korábban ritkán használt szavak elevenedtek fel. Veszelszki Ágnes nyelvész, a Budapesti Corvinus Egyetem Kommunikáció- és Médiatudomány Tanszék tanszékvezető egyetemi docense a pandémia magyar nyelvi hatásait vizsgálta. A kutatás egyik eredménye a júliusban megjelent Karanténszótár, amely négyszáz, 2020 januárja és júniusa között keletkezett, a koronavírus-járvánnyal és a karanténhelyzettel kapcsolatos kifejezést tartalmaz. Pl. *maradjotthonka*, *maszkdivat*, *járványszett*, a maszkot is magába foglaló *trikini* vagy *kenyérszűz*, *fofelvirologus*, *covidinka*. (A24.hu 2020. 07. 17. nyomán.) A könyv megvásárolható a www.e-nyelv.hu webboltjában.

Könyvek

Adamikné Jászó Anna: Retorikai kieszótár. IKU-Tár 13. Inter-IKU, Budapest, 2020.

Aniszi Kálmán: Árral szemben. A felvilágosodás kori magyar értelmiség ethosza. Séd Kft., Szekszárd, 2020.

Balázs Géza: Nyelvszokások. A nyelvszokások mint szimbolikus cselekvések. IKU-monográfiák 4. Inter-IKU, Budapest, 2020.

Balázs Géza: Pálinkás szavak szótára A–Zs. IKU-Tár 10. Inter-IKU, Budapest, 2020.

Bástya és hajlék. 10 éves A Magyar Nyelv Múzeuma. Szerk.: Nyiri Péter. Petőfi Irodalmi Múzeum, Budapest, 2018.

Bauko János: Társadalom és névhasználat. Magyar névtani kutatások Szlovákiában. Magyar névtani értekezések 8. ELTE, Budapest, 2019.

Halmi Tamás: Tiszta rendszerek csarnoka. Imre Flóra-olvasókönyv. IKU-Tár 12. Inter-IKU, Budapest, 2020.

Honismeret 2020/3.

Ifj. dr. Löwy Árpád: Szexszótár. A szerelem és a szexualitás nyelvének szótára. IKU-Tár 14–15. IKU, Budapest, 2020.

Korzenszky Richárd OSB: Határán a végtelenség... Útjegyzetek. Tihanyi Benccs Apátság, Tihany, 2019.

Kováts Dániel – Fehér József: Királyhelmeccről indultak... Helmeccy Mihály és Kemechey Jenő életútja és életműve. Széghalmi Minerva Könyvek, Sátoraljaiújhely – Királyhelmecc, 2018.

Nyelvek és íráások. A világ 400 nyelve és a nyelvek írásai. A Brit és Külföldi Bibliatársulat 1904-ben megjelent kiadványának reprintje. Előszó, utószó, mutató: Balászi József Attila. Tinta Könyvkiadó, Budapest, 2020.

Pusztay János: Levelek a Borostyánkőútról. 72 írással a világ körül. Anyanyelv-ápolók Szövetsége, Budapest, 2020.

Veszelszki Ágnes: Karanténszótár. Virális tartalom. IKU 16. Inter-IKU, Budapest, 2020.

Rendezvények

(A rendkívüli helyzetre való tekintettel csak egyes rendezvényekről adunk hírt, de azok megvalósulásáról mindenképpen érdeklődjenek a szervezőknél.)

2020. szept. 25–27. Erősz, a szerelem szemiotikája. Szemiotikai (művelődéstörténeti, filozófiai, nyelvészeti, irodalmi, képzőművészeti) konferencia, MSZT-Inter, Eger

2020. okt. 2. 2. korrektoverseny (a tavasszal elmaradt rendezvény pótlása, veszély esetén online módon), ELTE, Budapest

2020. nov. 2–3. 14. anyanyelvi konferencia, MNYKNT, Petőfi Irodalmi Múzeum

2020. nov. 4. Irodalom-, mese-, könyv- és nyelvtérápia (Alkalmazott nyelvészeti ankét 2.), Magyar Nyelvstratégiai Kutatócsoport, ELTE, Budapest

2020. nov. 6–7. 21. Kárpát-medencei szónokverseny, ELTE

2020. nov. 13. 10. magyar nyelv napja, ASZ

A Hírek – tudósítások rovatba szánt információkat kérjük a következő címre küldeni: balazs.geza@gmail.com.